



Saksbehandler, innvalgstelefon
se sist i brevet

Vår dato	Vår referanse
04.12.2003	03/6330
Arkivnr.	Deres referanse
420.0	2003/433 P/HJN

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

Høring – NOU 2003:14 – Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven

Fylkesmannen i Hedmark viser til Miljøverndepartementets oversendelse av NOU 2003:14 den 20. mai 2003.

Fylkesmannen viser dessuten til sin uttalelse den 5. september 2003, der det er gitt uttrykk for at vi i nåværende uttalelse vil kunne gå inn på tema som var gjenstand for høring da.

Våre merknader er i hovedsak ordnet etter samme kapittelinndeling som utredningen. Kapitteloverskriftene m.v. er gjengitt for de deler der vi har merknader.

Fylkesmannens merknader går i korthet ut på følgende:

- Fylkesmannen anser at lovstrukturen i NOU 2003:24 fra Bygningslovsutslaget bør følges. Videre bør en rekke bestemmelser kunne vært kortere og mer konsise.
- Fylkesmannen er av den oppfatning at LRNF-områder (deler av lovforslagets §§ 9-7 og 9-9) bør reserveres for de områder det faktisk drives rendrift i, mens det ellers bør kunne brukes LNF-områder i utmarka.
- Fylkesmannen anser at det er behov for å klargjøre hva som ligger i begrepene «gårdstilknyttet næringsvirksomhet» i LRNF-områder (deler av foreslaget til §§ 9-7 og 9-9) og «særlige tilfeller» som betingelse for å kunne gi dispensasjon i forslaget til § 1-13.
- Fylkesmannen anser at forslagene vil føre til en økt vektlegging på planlegging, krav om medvirkning og grundigere planprosesser m.v. Dette gjør det viktig at kommunene og de regionale myndigheter, herunder fylkesmennene, gis rom for å ha den nødvendige kompetansen og ressurser for å kunne gjennomføre og medvirke i de enkelte deler av planleggingsprosessen på en måte som tilfredsstiller de kvalitetskravene som er forutsatt i lovforslaget.

Det signaliseres at det er sentralt for utvalget at en revidert plan – og bygningslov blir et hensiktsmessig verktøy for å bevare og utvikle landbruksnæringen, og sikre den de arealer som kreves for økonomisk drift og langsiktig vern av matjorden som grunnlag for

matproduksjon. Fylkesmannen viser til utvalgets vurderinger i kap. 7.2.4 og mener det er av avgjørende viktighet at plan – og bygningsloven ivaretar landbruksnæringsens behov både i areal – og næringsammenheng.

Fylkesmannen vil videre innledningsvis bemerke at det legges opp til at plan – og bygningsloven med de virkemidler som er foreslått i større grad kan ta over arbeidet med verneplaner. Fylkesmannen mener at noen av forslagene som er skissert kan få uheldige konsekvenser i forhold til bl.a. næringsinteresser. Det må derfor også stilles krav om konsekvensutredning der næringsinteresser blir synliggjort og vurdert, slik at det oppnås en balansert og helhetlig planprosess på dette området. På den andre siden må dette imidlertid ikke gå på bekostning av vesentlige miljømessige konsekvenser. Forholdene må ses i sammenheng og gis en begrunnet avveining.

1 Innledning og sammendrag

1.1 utfordringer og hovedlinjer i forslaget

Det pekes på at flere kommuner bør søke samarbeid for å ha tilgang til den fagkompetansen som er nødvendig. Dette støtter vi. Det vises også til punkt 2.6 . Vi viser til at noen kommuner allerede samarbeider om risiko- og sårbarhetsanalyser. Det er en realitet at flere fareområder og risikomomenter ikke følger kommunegrensene. Jf. f eks vassdrag/flomfare og trafikkårer m/transport av farlig gods for å nevne et par eksempler.

1.8 Nye Stortingsmeldinger med videre av betydning for utvalget

I gjennomgangen av Stortingsmeldinger savner vi følgende i oppregningen:

- St.meld. nr. 17 (2001-2002) Samfunnsikkerhet - Veien til et mindre sårbart samfunn
- Innst.S.nr.9 (2002-2003) Innstilling fra forsvarskomiteen og justiskomiteen om samfunnsikkerhet - Veien til et mindre sårbart samfunn.

2 Hovedspørsmål

2.1 Lovens formål

Fylkesmannen er tilfreds med at bærekraftig utvikling er inntatt i formålsparagrafen.

2.1.3 Lovstruktur

I forhold til lovens oppbygning mener Fylkesmannen at lovforslaget nå både er mer logisk oppbygd og bedre strukturert enn dagens lov. Fylkesmannen anser imidlertid at hovedinndelingen som er foreslått i NOU 2003:24, Mer effektiv bygningslovgiving, kapittel 7 bør følges, da denne er mer oversiktlig. Videre er en rekke bestemmelser svært omfangs- og ordrike. Fylkesmannen er av den oppfatning at en rekke av bestemmelsene bør kunne komprimeres, ved bruk av færre ord uten at det nødvendigvis går ut over intensjonen med den enkelte bestemmelsen. Dette gjelder både innholdsmessig og betydningsmessig. Den konkrete utformingen av bestemmelsene bærer etter vår oppfatning i stor grad preg av å være kompromissbetinget fra utvalgets side.

2.2 Bedre samordning

Fylkesmannen støtter utvalget i behovet for bedre samordning, helhetstenkning og behov for et bedre planredskap for sektorer som har betydning for arealbruken.

Likevel ser fylkesmannen at det er behov for særlovene for å kunne ivareta viktige nasjonale interesseområder. Særlovene er bl. a. nødvendige virkemidler for å kunne gjennomføre nasjonal landbrukspolitikk. Det skjer stor avgang av viktige landbruksarealer i plansammenheng fordi det skjer en avveining mellom landbruksinteresser og andre viktige samfunnsinteresser. Det er i dag ikke verktøy som er gode nok for å få gjennomslag for viktige nasjonale landbrukspolitiske målsettinger. Jordloven har en viktig funksjon for å ivareta ressursgrunnlaget for matproduksjon med driftsenheten som utgangspunkt.

Gjennom hele utredningen er det en rekke dissenser fra utvalgsmedlemmet Toven. Hennes dissenser oppfattes slik at hun mener vassdragsreguleringer skal behandles kun etter vassdragslovgivningen. En vassdragsutbygging – stor eller liten – medfører imidlertid andre arealinngrep enn bare endringer i vassdragets vannføring. Midlertidige eller permanente veger fram til dammer, inntak, kraftstasjon og utløp, massetak, rørgater og kraftlinjer følger ofte med kraftutbygginger. Det er uheldig dersom vassdrags- og energimyndighetene først gir konsesjon for utbygging av et vassdrag for at kommunen deretter skal behandle spørsmålet om de øvrige inngrepene. En eventuell gitt konsesjon for utbygging vil da være et vesentlig moment for å tillate de øvrige inngrepene

Etter fylkesmannens syn bør inngrepene i vannstrengen og på land ideelt sett behandles samlet etter ett lovverk. Dette kan imidlertid vise seg vanskelig å få til. Minimumskravet bør være at de ulike inngrepene behandles samlet og samtidig (inngrep i vannstrengen etter vassdragsreguleringsloven eller vannressursloven, øvrige inngrep etter plan- og bygningsloven) slik at de totale fordeler og ulemper kan veies mot hverandre.

Fylkesmannen er således av den oppfatning at særlovene bør ha sin betydning. Denne må imidlertid ikke gå på bekostningen av en helhetlig arealmessig vurdering, der hensynene til flere verdier skal tas i vurderingen av plasseringen av det enkelte tiltak. Videre er det viktig å sikre at det skjer en samkjøring av saksbehandlingen etter den enkelte særloven, og planleggingen etter plan- og bygningsloven. Dette slik at planleggingen etter plan- og bygningsloven blir retningsgivende for behandlingen etter særlovgivningen. Dette forutsetter at resultatet blir endelig avklart ved særlovbehandlingen.

2.2.4 Samordning av statlig politikk – En tydeligere stat

Fylkesmannen støtter vurderingene som gjøres i forhold til tydeligere og samordnede styringssignaler fra statlige myndigheter. Dagens regler om rikspolitiske bestemmelser foreslås videreført og styrket som statlig planbestemmelse. Det bør vurderes, med bakgrunn i tall som viser avgang av viktige landbruksarealer, utarbeidelse av en statlig planretningslinje for jordvern, se også avsnitt 5.

2.3 Relevant og fleksibel planlegging

Fylkesmannen er av den oppfatning at det er en iboende motsigelse i lovutkastet. På den ene siden legges det vekt på at planleggingen skal være forpliktende og forutsigbar, mens det på den andre siden understrekes planleggingen må være fleksibel. Etter vårt syn bør det ikke åpnes for en planlegging som er så fleksibel at det går på bekostning av helhetlig planlegging og ivaretagelsen av langsiktige og allmenne interesser.

2.4.4 Særlig om avtaler

Fylkesmannen vil komme tilbake til problemsstillingen vedrørende utbyggingsavtaler ved vårt uttalelse til NOU 2003:24, Mer effektiv bygningslovgivning, i februar 2004.

Spørsmålene vedrørende utbyggingsavtaler, synes etter en foreløpig gjennomgang å være mer utførlig behandlet av Bygningslovutvalget. Fylkesmannen vil understreke at vi vil se forslagene til de to utvalgene i sammenheng i forbindelse med uttalelsen til NOU 2003:24.

2.5 Gode planprosesser

Fylkesmannen er enig med utvalget i at det er viktig å avklare eventuelle interessekonflikter så tidlig som mulig i planprosessen. Innføring av et planprogram for planer av større omfang kan være et tiltak for å oppnå dette, jf. dog fylkesmannens uttalelse til delutredning I.

2.6 Kvalitet og kompetanse

Fylkesmannen understreker behovet for å opprettholde tilstrekkelig plankompetanse i kommunene til å kunne utarbeide egne planforslag og behandle det stadig økende antallet private planforslag på en tilfredsstillende måte.

2.6.4 Digitale verktøy i planlegging – grunnlag for tekniske krav til planen – behovet for planinformasjon

Utvalget har vist til behovet for å tilrettelegge for bruk av digitale verktøy og at hele planprosessen må tilpasse seg den elektroniske verden og bygge på nasjonale standarder. Fylkesmannen støtter dette punktet. Dette forutsetter imidlertid at kommunene blir pålagt å ha kompetanse som kan håndtere arealplaner elektronisk. For regional stat forutsettes det at det blir avsatt tilstrekkelig midler til å kunne ha utstyr, programvare (eks. at eksisterende arkivprogrammer/-systemer kan benyttes også til behandling av plansaker) og kompetanse til å kunne ivareta våre roller på en tilfredsstillende måte.

Når det gjelder forvaltningen av plandata, herunder de vedtatte planene gjennom en planbase, er fylkesmannen av den oppfatning at dette er en viktig del av en framtidsrettet forvaltning. Dette forutsetter imidlertid at det i systemene er sikkerhet for at de data som er tilgjengelig er de som er gjeldende. Og at det på en enkel måte er mulig å se hvor en plan er i prosessen, slik at det ikke oppstår usikkerhet om et forslag er vedtatt. Det er med andre ord en forutsetning at notoritet sikres på en betryggende måte gjennom f eks ulik koding/kryptering, for at intensjonen skal kunne oppnås.

3 Kommunal planlegging (del IV i lovutkastet)

3.1 Hovedtrekk i forslaget til kommunalt plansystem

Fylkesmannen har ingen vesentlige merknader til forslaget til nytt kommunalt plansystem med kommuneplan, områdeplan og detaljplan. Dagens plantyper er imidlertid vel innarbeidet, slik at vi mener at det hadde vært ønskelig å beholde betegnelsen reguleringsplan istedenfor å innføre detaljplan. Dette selv om detaljplan på mange måte er ment å avløse både regulerings- og bebyggelsesplan som begrep. Kommunedelplan har for så vidt ikke vært en plantype som har vært formalisert i gjeldende plan- og bygningslov som

arealplan. Med denne bakgrunn og fordi områdeplan er ment å ha en annen rettsstilling har fylkesmannen ikke betenkeligheter med å innføre områdeplan, som en ny plantype.

3.3.2 Verdier og retningslinjer

Målsetningen om bærekraftig utvikling, vil etter fylkesmannens syn gi sterke signaler i forhold til de ulike sektorinteressene, slikt som jordvern, biologisk mangfold, samfunnssikkerhet m.v.

3.3.3 Planprogram, planbeskrivelse og konsekvensutredning

Det vises til fylkesmannens uttalelse den 5. september 2003.

3.4 Utvalgets forslag om kommunal planstrategi – kapittel 8 i lovutkastet

Fylkesmannen mener innføring av kommunal planstrategi kan være et godt virkemiddel for å avklare overordnede målsettinger og utfordringer i planperioden og for å avdekke hvor behovet for planlegging er størst. Videre vil en planstrategi klargjøre behovet for planlegging i den enkelte kommune, og gi sektorene mulighet for å redegjøre for relevante nasjonale miljømål i en tidlig fase. Statlige planretningslinjer forutsettes lagt til grunn for arbeidet.

Lovforslaget innfører flere ressurskrevende og krevende planprosesser på kommunalt nivå, som også vil kreve økt samhandling og deltakelse fra offentlige myndigheter. Dette vil føre til ressurskrevende prosesser, og innebærer etter fylkesmannens syn ingen forenkling av planleggingen. I forhold til kommunene kan dette bli en utfordring. Fylkesmannen forventer at systemet ikke innebærer en «overbyråkratisering», og at det legges opp til håndterbare prosesser. Det skal ikke stikkes under en stol, at det i de fleste kommuner er en klar planleggingstretthet.

3.6.1 Kommuneplanens samfunnsdel

Fylkesmannen slutter seg til utvalgets vurderinger om at bærekraftig utvikling, miljømessige, landbrukfaglige og konsekvenser for samfunnssikkerhet vil være viktige tema i kommuneplanens samfunnsdel.

3.7 Nærmere om kommuneplanens arealdel

3.7.3 Nærmere om arealformål i arealdelen, jf, § 9-7

Fylkesmannen støtter utvalget i forslaget til nytt arealformål nevnt «omforming og fornyelse». Urbant jordskifte vil kunne være et viktig bidrag til arbeidet med fortetting og byfornyelse.

Det virker ryddig å innføre gjennomgående arealformål på alle plannivå, og det åpnes for å kombinere formål også på kommuneplannivå som alternativ til båndlegging av områder. Dette ikke minst fordi det erfaringsmessig er lite grad av etterfølgende reguleringsplaner for båndlagte områder.

3.7.4 Hensynssoner - § 9-8

Utvalget foreslår at LNF-områdene ikke kan splittes i L-, N- og F-områder på kommuneplannivå. Det er da avgjørende at det etableres en mulighet for å legge inn hensynssoner med tilhørende bestemmelser for med bindende virkning å kunne ivareta særlige friluftslivs- eller naturverninteresser, selv om dette i noen grad går på bekostning av landbruksinteressene.

Det er på den andre siden en stor utfordring å ta vare på de beste jordbruksområdene til jordbruksproduksjon, og i så måte kan hensynssoner være et virkemiddel. I store deler av landet er det slik at utmarksrelaterte næringer, i skog og fjell, har stor betydning. I disse områdene må ressursene kunne utnyttes når det gjelder mulighetene for å drive næringsvirksomhet. Også tradisjonelle rettigheter som bl. a. utnyttelse av skog – og utmarksressurser må kunne utnyttes fullt ut. Tradisjonell næringsutøvelse, som bl. a. beitebruk er også viktig for å opprettholde kvalitetene i kulturlandskap og fjellområder. På den andre siden må det være en klar forutsetning om at næringsvirksomheten må innordne seg prinsippet om bærekraftig utvikling.

Fylkesmannen mener det er viktig at de foreslåtte hensynssonene ikke vil legge urimelige begrensinger på utøvelse av næringsvirksomhet innenfor landbruket i disse områdene.

Det vil være stort behov for å tilrettelegge og samordne arealdokumentasjon for å skaffe godt nok beslutningsunderlag til å kunne fastsette bl. a. hensynssoner. Det må framskaffes dokumentasjon over aktuelle interesser og rettigheter i aktuelle områder. Vi tenker da både på kartlegging av vilt og naturtyper, samt beiterettigheter m.v. Det vil derfor kunne bli nye utfordringer i den kommunale planprosessen, både med hensyn til dataunderlag og kompetanse ved fastsettelse av hensynssoner.

Fylkesmannen er av den oppfatning at det er nødvendig at det gis klare og entydige statlige rammer for håndteringen av skjæringspunktene mellom muligheten for næringsutøvelse innenfor landbruket og for å kunne ivareta særlige friluftslivs- eller naturverninteresser. Innenfor disse områdene gis det per i dag ulike og til dels motstridende signaler fra sentralt hold. Disse ulike signalene gjør det svært vanskelig for regionale og lokale myndigheter å forholde seg til spørsmålene på en måte som ikke skaper usikkerhet med hensyn til forståelsen av den rettslige situasjonen på området. Dette er spesielt viktig i forhold til folk flest som opplever at kommuner og statlige myndigheter taler med to tunger om noe befolkningen opplever som en sak. Vi kommer for øvrig nærmer tilbake til dette under punkt 3.8.

3.7.5 Lengre binding av deler av kommuneplanens arealdel

Fylkesmannen støtter mulighetene for å gi lengre bindingstid. Dette kan gi bedre forutsigbarhet og langsiktig forvaltning av arealressurser.

3.8 Kommentarer til enkelte av arealformålene

3.8.1 Spesielt om areal for landbruks-, reindrifts-, natur- og friluftsmål (LRNF-områder)

Fylkesmannen har merket seg utvalgets foreslag om at L(R)NF-kategorien bør beholdes samlet. I de aller fleste områdene i Norge er det naturlig å utøve den flerbruken vi har i dag. Fylkesmannen mener det er viktig å videreføre flerbrukstradisjonen.

Utvalget uttaler at det for å synliggjøre at reindriftsnæringen er en betydelig arealbruker innenfor LNF-områdene, så bør betegnelsen endres til Landbruks-, reindrifts-, natur- og friluftareal, forkortet LRNF-areal. I alle utmarksområder er det i større eller mindre grad knyttet både landbruks-, naturvern- og friluftslivsinteresser. I svært mange kommuner i Hedmark er imidlertid reindriftsinteresser fraværende. Det vil da være direkte misvisende at store deler av disse kommunene er lagt ut til LRNF-områder. Det bør derfor vurderes etablert en ordning hvor LNF-områder utvides til LRNF-områder bare i de områdene hvor det faktisk er reindriftsinteresser. Fylkesmannen foreslår at LNF-områder utvides til LRNF-områder bare for områder innenfor det samiske reinbeiteområdet.

Fylkesmannen er enig med utvalget i at «*definisjonen av landbruk, og hvilke tiltak som direkte er i samsvar med formålet, [er] et sentralt spørsmål*» i LRNF-områder. Det er et åpenbart behov for å klargjøre hvilke nye tiltak og typer av næringsvirksomhet som går inn under betegnelsen landbruk i LRNF-kategorien før loven eventuelt trer i kraft. På den ene side er hensynet til næringsutøvelse vesentlig i LRNF-områdene. Dette slik at det ikke må legges unødvendige restriksjoner på utøvelsen av landbruk som næringsvirksomhet. På den andre siden må det være mulig å sette begrensninger i områder der miljøvernfarelige forhold er fremtredende.

3.8.1.5 Forslag til virkemidler knyttet til LRNF-områdene

LRNF-områdene foreslås oppdelt i to arealformål, med en viss mulighet for nyansering. I denne sammenheng erstatter begrepet «gårdstilknyttet næringsvirksomhet» dagens «stedbunden næring». Naturgitte forskjeller kan gi store variasjoner og forskjell i prioriteringer mellom kommunene om hva som kan tilknyttes dette begrepet. Som nevnt foran er det et klart behov for å definere begrepet.

Fylkesmannen mener at en slik definisjon bør gi de ytre rammene for hvilken type virksomhet som begrepet skal dekke fra sentralt statlig hold. Disse rammene må imidlertid kunne konkretiseres nærmere i prosessen omkring utarbeidelse av kommuneplanen i samarbeid med den enkelte kommune og de regionale myndighetene ut fra naturgitte forhold og lokale variasjoner.

Arbeid med kommuneplanen og avklaring av bestemmelser til kommuneplanens LRNF-områder vil gi nye utfordringer for kommunene i planarbeidet. Spesielt vil det være helt avgjørende at landbruks- og miljøvernkyndige er aktive med i prosessen med utforming av kommuneplanen og involveres tettere i dette arbeidet enn hva tilfellet i mange kommuner har vært til nå. Langsiktig forvaltning av de ulike arealressurser, gjennom planlegging og for eksempel jordlov/skoglov, må fremdeles gjelde i disse områdene.

3.8.1.6 LRNF a) Areal der bebyggelse og anlegg ikke er tillatt, med unntak av nødvendige bygninger til landbruk og reindrift, herunder gårdstilknyttet næringsvirksomhet etter nærmere bestemmelser i planen

I a-områdene er bebyggelse og anlegg ikke tillatt, «*med unntak av nødvendige bygninger til landbruk og reindrift, herunder gårdstilknyttet næringsvirksomhet etter nærmere bestemmelser i planen*». Fylkesmannen viser til behovet for å definere begrepet *gårdstilknyttet næringsvirksomhet* nærmere som framgår av punkt 3.8.1

Det offentlige bruker mye ressurser gjennom midler til bygdeutviklingstiltak avsatt i jordbruksavtalen over Landbrukets utviklingsfond (BU-midler), og som forvaltes av

Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). Midlene går til å fremme lønnsom næringsutvikling på bygdene innen og i tilknytning til landbruket. Fra et næringsmessig synspunkt, anses plan- og bygningsloven i denne sammenheng for å ha vært et hinder for etablering av slik næringsutvikling på bygdene. Det kan skyldes bl.a. at det er gitt til dels motstridene politiske signaler fra sentrale myndigheter.

Utviklingen innenfor landbruket og satsing på tilleggsnæringer tilsier at lovverket må gi muligheter for å følge utviklingen innenfor landbruksnæringer i større grad enn i dag, slik at man i større grad unngår å måtte behandle slike saker som dispensasjonssøknader. Tilleggsnæringer er ment å skulle tilføre landbrukeiendommen nye inntektsmuligheter. Fylkesmannen mener det er viktig at slike virksomheter får en klar tilknytning til landbruksvirksomheten, og at virksomheten forblir en del av landbrukseieendommen og er med på å tilføre denne langsiktige ressurser. Dette forutsetter at ordlyden «*på den enkelte gård*» betyr på/ved hovedbølet på gården. Dersom det derimot betyr at f.eks. utleiehytter kan bygges hvor som helst på eiendommen, også i skog- og fjellområder, betyr dette i praksis en hjemmel til hyttebygging for de kommuner som ønsker dette. Dette vil kunne føre til en tilnærmet ukontrollert hyttebygging som kan virke uheldig inn på viktige miljømessige forhold. Ut fra miljøvern hensyn vil en vid tolkning av forslaget kunne gi store negative konsekvenser. Fylkesmannen anser derfor at det også på dette punktet må skje en klargjøring. Motivene til § 9-7 første avsnitt nr. 3, og § 9-9 fjerde avsnitt nr. 3 gir etter vår oppfatning ingen avklaring av disse viktige problemstillingene.

3.8.1.7 b) Areal der spredt bolig-, fritids- og næringsutbygging kan tillates gjennom behandling av enkeltvis søknader eller detaljplan

I b-områdene kan spredt bolig-, fritids- og næringsutbygging tillates gjennom behandling av enkeltvis søknader eller detaljplan. Fylkesmannen har forståelse for at det i en del kommuner ikke er hensiktsmessig å angi områder for spredt utbygging i detalj, fordi den har lite omfang og er spredt over store områder. Det forutsettes derfor i utredningen at også store områder kan avsettes til b-områder, og at planmyndigheten foretar en prinsipiell avklaring av hvor spredt utbygging kan tillates i samråd med sektormyndighetene. Ifølge utredningen skal «*[d]en oversiktsplanmessige siden av saken avklares i kommuneplanen, mens den detaljerte vurderingen i forhold til blant annet landbruk, naturvern, kulturvern, veg, vann og avløp vanligvis må skje gjennom enkeltsaksbehandling*». Dette slik at det må være en avklaring av hvilke sektormyndigheter som skal behandle en søknad etter særlovgivningen alt på kommuneplannivå. Dette er noe som forutsatt å skulle angis i kommuneplanbestemmelsene.

Den spredte utbyggingen skal kunne dekkes fullt ut etter nytt lovutkast med unntak av landbruk, forurensning og kulturvern. Disse interesser vil derfor bli dekket gjennom enkeltsaksbehandlingen. Miljøvern faglige forhold (biologisk mangfold, friluftsliv m v) som ikke vil være underlagt enkeltsaksbehandling, vil i så fall bli stående uten noen form for styringsmulighet under kommuneplannivå. Slike forhold kan variere betydelig fra lokalitet til lokalitet og kunnskapen om disse forholdene er foreløpig begrenset. Det vil derfor være vanskelig eller umulig å avklare arealbruken på kommuneplannivå.

Også her er det viktig at den miljøvern faglige og den landbruksfaglige kompetanse i kommunen blir tatt aktivt med i utarbeidelse av områdeplan og detaljplan, se også under punkt 3.8.1.5. Det skjer ofte at for eksempel kommunens miljøvern- og landbrukskompetanse ikke involveres i en planprosess før planen sendes på ekstern høring. For å sikre en effektiv planprosess, må disse delta i alle planprosesser fra forhåndskonferansen

eller oppstartsmøtet. Dette vil være en oppfølging av målene i 3.3.1 om åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning.

3.9 Områdeplan og detaljplan – lovens kapittel 11 og 12

Områdeplanen er en ny planform som erstatter dagens kommunedelplan for areal, men som kan utformes så detaljert at den kan brukes som et direkte grunnlag for et tiltak, uten detaljplan. Plantypen vil, i utgangspunktet, være et kommunalt ansvar. Områdeplanen er ment å skulle erstatte kommunedelplanen og grovmaskede reguleringsplaner som planform, og skal få reguleringsplanens styringsmuligheter.

Fylkesmannen mener det er viktig at planområdet får et avgrenset og håndterlig omfang, slik at prosessen med varsling av parter, klagemuligheter m. m ikke blir unødig uoversiktlig og komplisert med de små ressursene mange kommuner i dag har til rådighet. Dette må selvsagt ikke skje slik at viktige rettsikkerhetsmessige sider, blir tilsidesatt. Planformen vil kunne få fram helheten og ivareta spesielle områder som trenger en helhetlig tilnærming.

3.9.7 Nærmere om planinnspill fra andre planmyndigheter («private planer»)

Fylkesmannen gir sin tilslutning til utvalgets forslag om å innføre krav om at forslagsstiller skal legge fram sine planer for kommunen og «andre berørte myndigheter» i et møte før planarbeidet formelt igangsettes. Dette av hensyn til både forslagstiller, og den helhetlige arealplanleggingen i den enkelte kommune.

Lovteksten kan imidlertid gi uttrykk for at myndigheter utenfor kommunen er tenkt å skulle være til stede på slike oppstartsmøter. I motivene til § 12-4 andre avsnitt (side 328), heter det at det med andre berørte myndigheter, menes myndigheter på kommunalt nivå. Ut fra denne presiseringen er det uheldig at lovteksten bruker uttrykket *andre berørte myndigheter*.

4 Regional planlegging

Fylkesmannen viser til vår uttalelse til første delutredning den 2. juli 2001 vedrørende regional planlegging.

Fylkesmannen mener primært at kommunene må ha førerretten i planlegginga. Det vil være svært viktig å forankre planprosessene og få diskusjonen ute i kommunene. Det har vist seg svært vanskelig å forankre fylkesplaner i kommunene. Det må utvises forsiktighet i forhold til bindende arealplan på regionalt nivå som kan virke overstyrende på kommunal planmyndighet, og som bryter med den forvaltningsrollen som fylkeskommunen er tillagt, jf. Stortingsmelding nr. 19 (2001 – 2002).

Fylkesplanen bør derfor konsentrere seg om å trekke opp løsninger innenfor områder som krever en løsning for **hele** fylket, og som ikke i tilstrekkelig grad kan løses i kommunene gjennom interkommunalt samarbeid. Dette vil i hovedsak være infrastrukturen i bred betydning, utdanningsområdet, og de landbruks- og miljøvernsaker som skal løses på fylkesnivå.

De øvrige områdene som lokalt/regional landbruk, miljøvern, arealplanlegging, næringsutvikling og produksjon av velferdstjenester kan løses av kommunene enkeltvis

eller i et interkommunalt samarbeid. Det er i den sammenheng viktig å peke på den enigheten det har vært om å utvikle robuste arbeids-, bo- og serviceregioner, noe som bør være utgangspunktet for planleggingen og gjennomføringen av tiltakene.

Fylkesmannen støtter satsingen på interkommunalt plansamarbeid og at dette får et eget kapittel i forslaget til plan – og bygningslov. En styrking av interkommunalt samarbeid vil etter vår oppfatning kunne være positivt i forhold til å få til bedre løsninger for den enkelte, kommunen og sektormyndighetene.

Generelt skal bemerkes at for alle typer planer, enten det gjelder reguleringsplaner eller strategiske fylkes(del)planer, er økonomi en sentral forutsetning for planrealiseringen. Her svikter det ofte; mange planer blir ikke realisert. De kan være fylt med «gode ønsker», men dersom de ikke er koblet sammen med fylkeskommunens økonomiske planlegging, er sannsynligheten for at de blir realisert liten. Det er derfor en utfordring for denne type planlegging hvordan en skal balansere mellom nytenking og gjennomføringsrealisme, det vil si hvordan en skal unngå at de blir luftige planer som ikke er koblet til de økonomiske realitetene.

Mer forpliktende partnerskapsavtaler kan være en vei å gå. Utvalget berører dette, og vi ønsker spesielt å fremheve punkt 4.2 (sidene 114-121). Dersom fylkesplanen skal tjene sitt formål, må en gjennom medvirkningen i planprosessen få aktørene til å ta et hovedansvar eller delansvar for gjennomføringen av planens innsatsområder. Når det gjelder regionalt handlingsprogram, så bør det utarbeides med utgangspunkt i tilgjengelige ressurser i partnerskapet.

5 Statlige virkemidler

Utvalget mener de statlige virkemidlene i all hovedsak bør bestå, men at det er behov for en viss forsterkning og tydeliggjøring. Fylkesmannen er enig i dette. Målet er å skape riktig balanse mellom lokalt selvstyre og behovet for å ivareta nasjonale og regionale hensyn. Det foreslås en plikt for regjeringen til å utarbeide en samordnet nasjonal politikk for kommunene hvert fjerde år. Slike nasjonale politikkføringer skal legges til grunn for, eller innpasses i planleggingen i fylkene og kommunene.

Fylkesmannen viser også til punkt 2.2.4, og mener det bør utarbeides nasjonale føringer som styrker jordvernet, dette med bakgrunn i tall som viser avgang av viktige landbruksarealer i plansammenheng. Utarbeidelse av statlig planretningslinje for jordvern bør kunne vurderes.

5.4 Innsigelse som statlig virkemiddel

Innsigelse er ikke et virkemiddel som skal brukes ukritisk og skal ikke erstatte dialog og gode samarbeidsrelasjoner tidlig i prosessen. Det kan likevel oppstå situasjoner der det er nødvendig å ta innsigelse i bruk for å ivareta nasjonale interesser.

Fylkesmannen er enig i at det må gis tidligst mulig innspill i planprosessene slik at innsigelse unngås i størst mulig grad.

Utvalgets mindretall foreslår å begrense innsigelsesadgangen til et ferdig planforslag dersom det ikke er fremmet innsigelse på tidligst mulig stadium i planprosessen. Fylkesmannen er enig i at det må gis innspill tidlig slik at innsigelse unngås i størst mulig grad. Mye informasjon vil likevel bli kjent først under utarbeidelse av planen. Uttalelser til

planprogram vil derfor ikke være fullstendige, men basert på den kunnskapen som da er tilgjengelig. Fylkesmannen mener derfor at innsigelse som virkemiddel må kunne benyttes under den offentlige høringen av ferdig planforslag, selv om dette ikke skal bli noen sovepute for å delta i tidlig fase av planleggingsarbeidet. Fylkesmannen støtter derfor flertallet i utvalget på dette punktet.

Fylkesmannen viser dessuten til vår uttalelse den 5. september 2003 til § 1-14.

7 De enkelte temaer og sektorer med sine lover og virkemidler

7.2 Landbruk

Utvalget foreslår å holde LNF- (og R) kategorien samlet, men åpnet for å gi retningslinjer og bestemmelser som kan innebære restriksjoner på ny utbygging for landbruksformål, innenfor visse rammer også for pågående landbruksdrift. Utvalget har utformet forslaget relativt åpent, *«og overlater den nærmere grensdragningen til videre diskusjon mellom departementene, ev. gjennom utarbeiding av forskrifter»*. Det er av vesentlig betydning for et utmarksfylke som Hedmark at loven med tilhørende forskrifter er så presis som mulig på dette området for å klargjøre i hvilken grad L-, N- og F- betegnelsen i LNRF-områdene er reelle. Dette samtidig med at landbruksnæringen skal kunne ha sin utvikling i tråd med de signaler som gis fra sentralt politisk hold. Fylkesmannen vil understreke viktigheten av at denne utviklingen må ses i sammenheng med det grunnleggende kravet om bærekraftig bruk av arealene i reguleringssammenheng, og ikke utelukkende ut fra et næringsperspektiv. Det vises til den mer utførlig kommentaren til 3.8 og 7.11.

7.3 Reindrift

Fylkesmannen viser også her til kommentaren til 3.8.

7.5 Samferdsel – transport –ATP

Utvalget konkluderer med at en bedre samordnet areal- og transportplanlegging er en hovedoppgave i den videre utviklingen av plansystemet. Det slås fast at transportsektoren har avgjørende betydning for næringsutviklingen, folks daglige velferd og miljøforhold. Utviklingen i denne sektoren er tett knyttet sammen med annen arealbruk. Transportanleggene har store konsekvenser for annen arealbruk og for miljøforhold. Fylkesmannens erfaring er også at transportplanlegging er av stor betydning for miljø- og samfunnsutviklingen. En støtter derfor utvalgets generelle syn på dette punktet og understreker behovet for effektive virkemidler som gjør det mulig å utnytte plansystemet effektivt til å nå målet om en bærekraftig transportplanlegging.

7.6 Energi

Utvalget konkluderer med at energispørsmål er avgjørende for både næringsutvikling og miljøforhold i framtida, og vil måtte stå sentralt i samfunnsplanleggingen. Etter at utvalget la fram sin første delutredning, er temaet blitt bare viktigere. Det vises til omtale i viktige stortingsmeldinger om blant annet klimapolitikken og bymiljø. Plansystemet må forbedres som redskap for gjennomføring av framtidens energipolitikk med vekt på større energieffektivitet og mer miljøvennlig bruk av energiresursene. Utvalget ser her særlig tre hovedoppgaver:

- Energihensynet må integreres i den generelle samfunnsplanleggingen i fylker og kommuner, og plan- og bygningsloven må gi de nødvendige redskaper for å sikre at de blir ivaretatt.
- Loven må få de nødvendige virkemidler for at gode energiløsninger kan oppnås gjennom arealplanleggingen.
- Det må sikres en god kopling mellom planleggingen etter plan- og bygningsloven og det arbeidet med å sikre energiforsyningen nasjonalt og skape gode rammebetingelser for sektoren som primært ivaretas gjennom særlovgivningen på dette feltet, herunder konsesjonsordningene

Fylkesmannen slutter seg til utvalgets konklusjon og vil understreke behovet for gode virkemidler for å fremme utbygging av vannbåren varme og fjernvarmenett i byer og tettsteder. Planloven bør gi hjemmel til å kunne sette krav og vilkår i både områdeplaner og detaljplaner, slik at en gjennom plansystemet kan medvirke til gjennomføring av en bærekraftig energipolitikk basert på optimale og fleksible energiløsninger. Utnyttelse av lokale energiresurser er viktig, og i Hedmark er det et stort og uutnyttet potensial med hensyn til bioenergi. Lokal energiproduksjon basert på landbrukets ressurser er et satsingsområde innen fornybar energi, noe som er viktig i framtidig energipolitikk. Lokal energipolitikk må i plansammenheng knyttes opp mot andre politikkområder, som næringspolitikk, arealpolitikk, (boligbygging, infrastruktur o.a.) og miljøpolitikk.

7.9 Barn og unge

Medvirkning handler om demokrati, det å være med å bestemme. Demokrati er ingen abstrakt øvelse og den beste måten å lære dette på er å være med i det. Fylkesmannen ser derfor positivt på at utvalget ønsker å forbedre loven med hensyn å sikre barn og unges medvirkning. Det er bl.a. viktig at dette nevnes uttrykkelig i lovens formål og at retten til medvirkning framheves.

Det er også viktig at det gjennom lovarbeidet og forskriftene synliggjøres at kommunestyrenes representant for barn og unge må gis tilstrekkelig med tid til å arbeide med dette og at kommunene gis ansvar for skolering i hva oppavene består i. Ansvar for skolering på regionalt nivå bør også synliggjøres.

Det bør i denne sammenheng utvikles gode metoder for medvirkning fra barn og unge, og kontinuitet blir her et stikkord; en må spesielt tilpasse dette i forhold til at aktørene her stadig vil skiftes ut. Vi mener også at barna bør trekkes inn i medvirkningsprosessene så tidlig som mulig, det vil si allerede fra 6-årsalderen.

Vi ønsker også å fremheve utvalgets konklusjon om at kommunedelplaner for bestemte temaer eller virksomhetsområder, som for eksempel barn og unge, kan bidra til å sikre denne gruppens interesser.

7.11 Friluftsliv

Fylkesmannen er enig med utvalget i at det i dag er små muligheter til å ivareta spesielle friluftslivshensyn i kommuneplanens arealdel i forhold til andre interesser i LNF-områder. Vi er videre enig i at kommuneplanens arealdel i større grad enn i dag må kunne brukes til å verne de friluftslivsinteressene som knytter seg til allmennhetens ferdsel i strandområder, i skogområder og i fjellet mot utbygging og annen virksomhet som forringer områdenes

kvalitet og tilgangen til dem. Fylkesmannen har merket seg at kommunen etter forslaget blant annet kan gi bestemmelser om bygging av landbruksveger og at muligheten for å nedlegge bygeforbud i 100-metersbeltet langs vassdrag opprettholdes.

7.13 Helse- og sosialsektoren

I punkt 7.13.2 på side 181 oppsummeres hovedområder etter drøfting med Helsedepartementet og her nevnes planlegging knyttet til beredskapstiltak. Vi mener at dette er et viktig område for samfunnsikkerheten, som må med i planleggingssammenheng. Helse- og sosialetatene må bringes inn tidlig i planprosessene og arbeidet må knyttes opp til ansvar og oppgaver etter lov om helsemessig og sosial beredskap av 23.06.2000.

7, 15 Forsvaret

Fylkesmannen er enig i utvalgets konklusjon av at det er meget viktig at Forsvarets virksomhet inngår i planleggingen etter plan- og bygningsloven, samt de konkrete forslagene til arealbruk og bestemmelser knyttet til disse. Våre erfaringer med etableringen av Rena leir, Rødsmoen øvingsområde og nå Regionfelt Østlandet tilsier at forslagene vil være til beste for både Forsvarets og samfunnets for øvrig.

7.17 Vassdrag

Utvalget skriver at *«vannressursforvaltningen i dag preges av et fragmentert og til dels overlappende og uoversiktlig lovverk, og mange myndigheter»*. [...] *«Utvalget mener det er et stort behov for en bedre samordnet forvaltning og lovgrunnlag på denne sektoren. Utvalget vil særlig vise til den nære sammenheng mellom vannets kvalitet og bruken av vannet og arealene omkring.»* Fylkesmannen er enig i dette, jf. også kommentarer til 2.2 hvor det går fram at samordning av saksbehandling bør være et minimumskrav. Fylkesmannen støtter utvalgets flertall på dette punktet. Vi merker oss imidlertid også mindretallets skepsis og forutsetning om at de faglige hensyn, som dagens lovhjemler skal ivareta, faktisk blir ivaretatt av den myndighet som får ansvaret for framtidige avgjørelser. Vi forutsetter at de faglige hensyn vektlegges i sluttbehandlingen av forslaget.

EUs vanddirektiv er sektorovergripende og krever samarbeid mellom flere departementer og direktorater. Flertallet mener den naturlige og beste løsningen vil være å gjøre plansystemet i plan- og bygningsloven til det sentrale instrumentet for slik samordnet vannplanlegging som direktivet krever. Fylkesmannen er enig i det og har merket seg at utvalget ser på fylket som en naturlig vannregion. Fylkesmannen har i dag en sentral samordningsrolle regionalt i forhold til offentlig planlegging. Siden fylkesmannen er fagmyndighet på flere områder knyttet til vannforvaltning (forurensning, vassdragsinngrep, fiskeforvaltning, biologisk mangfold i vann) synes det naturlig at fylkesmannen får en sentral rolle i samordningen både mellom sektormyndigheter og mellom kommuner i forhold til gjennomføring av EUs vanddirektiv.

7.18 Forurensing og avfall

Fylkesmannen er enig med utvalget i at det ligger en betydelig mulighet for både å forebygge forurensning på en bedre måte, å forenkle reguleringen av forurensning og å styrke plansystemet i plan- og bygningsloven, og at det er viktig å se forurensningsloven i sammenheng med planloven. Prinsippet om at forurensningssaker bør søkes løst for større områder under ett bør være et bærende element i plansystemet slik at en kan finne optimale miljømessige løsninger gjennom utarbeiding av planer.

Direkte regulering av virksomheters aktivitet gjennom detaljerte planbestemmelser er prøvd i noen sammenhenger allerede og kan være en mulighet. Dette gjelder f. eks. støy fra veitrafikk, flyplasser m.m. hvor grenseverdier knyttet til hensynsoner med tilhørende bestemmelser i arealplaner etter plan- og bygningsloven vil kunne være effektivt. I andre saker, hvor det vil være krav til mer detaljert oppfølging og kontroll av viktige vilkår, er det fortsatt mest rasjonelt at det fastsettes vilkår etter særskilte tillatelser eller regulering gjennom forskrifter i medhold av forurensningsloven.

7.19 Naturvern og biologisk mangfold

Fylkesmannen er enig med utvalget i at «...*det er svært viktig å forbedre plansystemet i plan- og bygningsloven som redskap for vern av natur og biologisk mangfold...*» og at «...*naturvern hensynet må vare i samfunnsplanleggingen bredt og på en offensiv måte*». Det foregår i dag en kartlegging av viktige områder for biologisk mangfold i landets kommuner og dette vil «...*på en helt annen måte enn hittil gjøre det mulig å kartfeste slike områder og ta hensyn til dem i den kommunale arealplanleggingen. Utvalget har sett det som viktig å utvikle arealplanformene slik at dette blir mulig*». Med unntak av muligheten for å vedta bestemmelser i hensynssoner er imidlertid de endringene som foreslås i loven etter fylkesmannens syn marginale. Vi forutsetter at et lovverk om biologisk mangfold, jf. «Biomangfoldlovutvalget» vil gi et vesentlig bedre hjemmelsgrunnlag for vern av biologisk mangfold enn det som foreslås i plan- og bygningsloven.

Fylkesmannen anser det som et viktig poeng at vern gjennom kommunalt vedtatte planer vil kunne utløse erstatningsplikter for kommunen, og dermed være begrensende på kommunens vilje til å regulere til naturvernformål. Ut fra hensynet til næringsinteressene vil det være hensiktsmessig å stille krav om konsekvensutredning for å synliggjøre og vurdere næringsinteressene på samme måte som naturverninteressene. Det er i denne sammenheng også et poeng at rettigheter er ikke likestilt i LRNF-områdene gjennom at grunneiere har eiendomsrett til arealene. I de aller fleste områdene i Norge er det også naturlig å utøve den flerbruken vi har i dag.

Fylkesmannen støtter for øvrig utvalgets forslag om at naturvernloven bør bestå som et viktig virkemiddel for staten i naturvernarbeidet, men forutsetter at forholdene vedrørende næringsinteressene og eiendomsretten blir synliggjort i det videre arbeidet med lovutkastet.

8. Økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser

Utvalget har vurdert økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser av forslaget. Flere steder påpekes det at økt vekt på planlegging, krav om tidlig medvirkning og grundigere planprosesser, utarbeiding av planstrategi m.v, vil kreve økt innsats på planlegging. Dette gjelder ikke minst kommunene, men også de regionale myndighetene. Merinnsatsen på plansiden mener utvalget innspares ved at økt vekt på overordnet planlegging vil føre til at detaljplanlegging og enkeltsaksbehandling forenkles betydelig.

Fylkesmannen er av den oppfatning at en gjennomføring etter planlovutvalgets intensjoner totalt sett vil kreve økte ressurser og økt kompetanse både på kommunalt og regionalt nivå. Det kan derfor stilles spørsmål ved om en gjennomføring av utvalgets forslag i realiteten vil føre til en effektivisering av regelverket. På en rekke områder vil forslaget etter vår mening ha motsatt effekt, bl.a. fordi det er foreslått flere trinn i behandlingen fra idé til gjennomføring av tiltak.

9. Lovforslag med motiver og merknader til de enkelte bestemmelsene

9.1 Del I Innledende bestemmelser

9.1.1 Til Kapittel 1 Virkeområde, formål og hovedtrekk

Til § 1-1 Lovens formål

Det er meget positivt at forslaget klart fokuserer på bl a å fremme samfunnssikkerhet. Vi støtter forslaget og viser i denne forbindelse også til del 7.14 (side 183-187) med bred omtale av samfunnssikkerhet.

Til § 1-10 Samfunnssikkerhet og risiko- og sårbarhetsanalyse

Det er viktig at planmyndigheten får et klart ansvar for å påse at risiko- og sårbarhetsanalyse gjennomføres og at planbestemmelsene skal utformes med nødvendig forebygging for øye. Det er også viktig at dette tas inn tidlig i planprosessen, slik at alle involverte parter og innbyggerne for øvrig kan komme med nyttige innspill i møter, høringsrunder m.v. Dette vil kunne gi en god ivaretagelse av samfunnssikkerheten. Vi merker oss ellers den brede omtalen i merknadene til § 1-10 på side 256-257 i utredningen. Dette skulle gi et godt grunnlag for bevisstgjøring og oppfølging.

9.1.2 Til Kapittel 2 Plan- og bygningsmyndighetene

Det bør settes krav om mulighet for medvirkning fra kommunal miljøvern faglig og landbruksfaglig kompetanse ved utarbeidelse av kommuneplan, områdeplan og detaljplan jf. kommentarene i 3.8.1.7 b) og 7.2.4.

Til § 2-5 Regionalt planforum

Vi støtter forslaget om et planforum i hvert fylke. Det er vår erfaring at dette er en gunstig ordning med tanke på tidlige innspill, samordning og gjensidig informasjon.

9.3 Del III Regional planlegging

9.3.1 Til Kapittel 5 Hovedtrekk og regional planstrategi

Til § 5-2 Hovedtrekk

Det framgår at det i det enkelte fylke skal utføres en aktiv regional planlegging for å stimulere den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i fylket. Vi foreslår at det her settes et klarere fokus på også den samfunnssikkerhetsmessige utviklingen i tråd med formålsparagrafen.

9.4.2 Til Kapittel 9 Kommuneplan

Til § 9-8 Hensynssoner i arealdelen

Vi anser det som viktig at denne paragrafen foreslås så vidt beskrivende og detaljert hva angår sikrings-, fare- og vernesoner. Dette er et godt grunnlag for å følge opp kommunenes risiko- og sårbarhetsanalyser gjennom arealdisponering og planvedtak, og det gir hjemmel for å ivareta samfunnssikkerhet og beredskap på en god måte. Vi ser det ellers som positivt at det er gitt en bred omtale av hensynssoner i merknadene på side 304-306.

9.5.4 Til Kapittel 16 Planlegging for større sammenhengende natur- og friluftsområder og større friluftsområder omkring byer og tettsteder («markaområder»)

Staten, fylkeskommunene og kommunene har et felles ansvar for planlegging for bruk og vern av større sammenhengende natur - og friluftsområder av nasjonal og regional betydning og større friluftsområder omkring byer og tettsteder (marka-områder) med sikte på å sikre natur – og friluftsverdiene i kombinasjon med annen virksomhet.

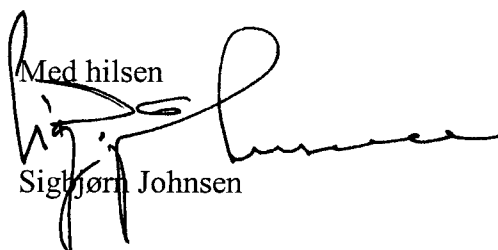
Det vises til at regionale arealplanformer og kommunale arealplanformer i lovforslaget kan benyttes etter behov, med de regler som skal gjelde for arealformål, hensynssoner, retningslinjer og bestemmelser.


Fylkesmannen mener det er viktig at både landbruks- og miljøverninteressene trekkes med og synliggjøres for å oppnå en balansert og helhetlig planprosess på dette området.

9.8.1 Til Kapittel 19 Dispensasjon fra byggeforbud etter § 1-13, plan krav og plan. Midlertidig bygge- og deleforbud

Fylkesmannen viser til sin uttalelse av 2. juli 2002 til delutredning I vedrørende dispensasjoner, side 17. De erfaringer fylkesmannen har gjennom veiledning, uttalelser i forkant av kommunens vedtak og klagesaksbehandling, tilsier at det særlig er vilkåret for dispensasjon som volder hodebry for de fleste kommuner og søkere. I forslaget til ny lovtekst, benyttes begrepet «*særlige tilfelle*» i stedet for dagens *særlige grunner*. Selv om det ikke skal være kurant få dispensasjon, kan fylkesmannen ikke se at endringen i vurderingstemaet blir klarere ved å bruke ordlyden *særlige tilfelle* istedenfor *særlige grunner*. Begge uttrykkene krever en ytterligere klargjøring. Fylkesmannen vil tilrå at departementet ser nærmere på formuleringen, enten det skjer gjennom en endring av ordlyden, eller en klargjøring av den rettslige standarden gjennom forarbeidene eller veiledning i rundskrivform til bestemmelsen.

Fylkesmannen er enig i utvalgets forslag om at det bør være adgang for staten til å fastsette i forskrift at dispensasjonsmyndighet for nærmere bestemte sakstyper og i nærmere beskrevne områder kan legges til fylkesmannen. Dette vil for eksempel være aktuelt for områder som ut fra viltforvaltningshensyn er sårbare i visse fjellområder, og når det gjelder byggeforbud i 100-metersbeltet, for å i vareta nasjonale og regionale interesser.

Med hilsen

Sighjorn Johnsen


Jan Lankan
avdelingsdirektør

Saksbehandlere/Koordinerende saksbehandlere:

Arne Godager, *beredskapsavdelingen*, tlf: 62 55 11 11

Hanne Finstad, *landbruksavdelingen*, tlf.: 62 55 12 08

Ida Rørbye, *kommunalavdelingen*, tlf.: 62 55 10 81

Hans Chr. Gjerlaug, *miljøvern avdelingen*, tlf.: 62 55 11 82

Per-Kristian E. Andersen, *utdanningsavdelingen*, tlf.: 62 55 14 14

Kopi: Fylkesmennene
Hedmark fylkeskommune, Fylkeshuset, 2325 Hamar
Beredskapsavdelingen
Landbruksavdelingen
Miljøvern avdelingen
Utdanningsavdelingen
TWK, JL, KR, MDJ, TMO